

بیجه‌ها بتتری

• سال دهم • فروردین ۱۴۰۰ • شماره ۱۰۹
ماهیانه ویژه کودکان نابینا و کم بینا

در سال جدید بخوانید

- ۲.....جلسه‌ی کتاب‌خوانی
- ۳.....دانستنی‌های قرآنی
- ۵.....دست بزن و پا بکوب
- ۸.....گنجشک‌ها
- ۸.....یک فهرست تهیه کنید!
- ۹.....نُه سال خوب کنار هم
- ۱۱.....آنجا که آب هست
- ۱۲.....شبیهِ موش
- ۱۴.....در صبح بهاری
- ۱۶.....ورزشکار مغرور
- ۱۷.....اشعه‌ی مادون قرمز
- ۱۸.....جانوران آب‌های شیرین
- ۲۰.....طبیعت خراسان رضوی
- ۲۱.....آیا گیاهان، بچه دارند؟
- ۲۳.....کلمه‌ی طلایی
- ۲۴.....چیستان
- ۲۵.....شادخند

جلسه‌ی کتابخوانی

دومین تعطیلات نوروز را با حضور کرونای مردم آزار می‌گذراندیم. ما بچه‌ها و حتی مامان و بابا از ماندن در خانه و دوری از اقوام، خسته شده بودیم. خواهر و برادر بزرگم به پیشنهاد مامان، به ما کوچک‌ترها اجازه دادند به سراغ کتابخانه‌های آن دو برویم و اگر از کتابی خوشمان آمد؛ آن را برداریم، بخوانیم و تمیز و مرتب سر جایش بگذاریم.

وقتی سرگرم بررسی کتاب‌های خواهرجان بودم، کتابی را پیدا کردم که پر از حکایت‌های تاریخی از زندگی بزرگان ایران و جهان بود. چند حکایت را خواندم، خیلی جالب و آموزنده بود! خواهر کوچکم جلو آمد و گفت: «برای من هم بخوان!» وقتی یک حکایت را برایش خواندم، طوری به من نگاه کرد که

معلوم بود درک بعضی از جملات برایش سخت است!
خواهر بزرگم گفت: «حکایت‌هایی را انتخاب کن که درکش
برای آبجی کوچولو سخت نباشد.» این را گفت و پیشنهاد کرد
همگی دور هم بنشینیم تا او برای مان حکایت‌های ساده‌ی کتاب
را بخواند. جای شما خالی، جلسه‌ی کتاب خوانی ما خیلی خوب
و جذاب بود. این جلسه در تمام تعطیلات، با حضور برادر بزرگم
و حتی بابا و مامان تکرار شد.

«قاصدک»

دانستنی‌های قرآنی

✍ نام پیامبر اکرم (ﷺ)، ۴ بار در قرآن کریم ذکر شده است.
✍ اولین بانویی که مسلمان شد، حضرت خدیجه (س) بود که
البته نام ایشان در قرآن نیامده است.

✍ در سوره‌ی «صَف» تأکید شده که حضرت عیسی (Σ)، ظهور پیامبر (ؑ) را بشارت داده بود.

✍ کلمه‌ی «وَلَيَتَلَطَّفُ» در آیه ۱۹ سوره‌ی کهف، وسط قرآن است یعنی نیمی از قرآن، قبل و نیمی از قرآن بعد از آن قرار دارد.

✍ نام‌های ظالمین که در قرآن آمده: جالوت، هامان، فرعون، سامری، قارون و ابولهب.

✍ سوره‌های بقره، نمل، عنکبوت، نحل و فیل، به نام حیوانات است.

✍ نام یک سوره‌ی قرآن یعنی «تین» به معنی انجیر، نام میوه‌ی شیرین و خوشمزه است.

✍ یکی از حوادثی که در قرآن به آن اشاره شده، غرق شدن

فرعون در رود نیل است.

✍️ **اولین قتل در زمین، کشتن هابیل به دست قابیل به دلیل**

حسادت بود. سوره‌ی مائده به این حادثه اشاره کرده است.

✍️ **شخصی که به داشتن ثروت زیاد مشهور و نامش در قرآن**

آمده، قارون بود.

✍️ **آیه‌ی استر جاء که شخص مصیبت زده آن را می‌خواند، آیه‌ی**

«أَنَا لِلَّهِ وَأَنَا لِيهِ رَاجِعُونَ» در سوره‌ی بقره است.

دست بزن و پا بکوب

بازم بهاران اومد

شکوفه زاران اومد

شد باغبان گرم کار

جدا نشد گل از خار

بهار اومد، بهاران
چه سبزه کوهساران
دشت‌ها پر از لاله شد
سوسک کوچولو خاله شد!

هوای سردِ دیروز
شده بهاری امروز
بهار اومد، بهاران
چه سبزه کوهساران
دست بزن و پا بکوب
قدم رو در جا بکوب
های بکن و هو بکن
عطرِ گل رو بو بکن
بهار اومد، بهاران

چه سبزه کوهساران
برو به باغ، گل بچین
با دامنِ چین و اچین
بعد آپاش رو آب بکن
گل‌ها رو سیراب بکن
بهار اومد، بهاران
چه سبزه کوهساران
بیا با هم شاد باشیم
از غصه آزاد باشیم
چون که بهار رسیده
ناز گل رو کشیده
بهار اومد، بهاران
چه سبزه کوهساران

«فاطمه مشهدی رستم»

گنجشک‌ها!

**گنجشک‌ها ...! گنجشک‌های ساده و زیبا! آه ای برادرهای من
کوچک!**

**آوازتان در گوش‌های من، چون حرف‌های ساده‌ی یک شاعر
کودک، زیبا و شیرین است!**

**من معنیِ آوازهای ساده‌تان را خوب می‌دانم! در جیک‌جیک
سبزتان من نیز می‌رویم، من نیز می‌خوانم!**

«جعفر ابراهیمی»

یک فهرست تهیه کنید!

**فهرستی از چیزهایی که خوشحالت می‌کند و برایشان شکرگزار
هستی، تهیه کن. حتماً بازی مورد علاقه، یک دوست فوق‌العاده،
خوراکی یا بستنی دوست‌داشتنی، در فهرست همه‌ی افراد پیدا**

می‌شود اما آیا موافقی برای دست‌ها و پاهایت هم شکرگزار باشی؟

به چیزهای عالی فکر کن که می‌توانی با دستانت بگیری و به جاهایی فکر کن که می‌توانی با پاهایت بروی و چیزهای زیبا و عجیبی که در آن محل‌ها می‌بینی، می‌شنوی یا لمس می‌کنی. به چیزهایی در اطرافت فکر کن که زندگی را قشنگ می‌کنند مثل گل‌ها، درختان، هوای پاک برای تنفس، آب تمیز برای نوشیدن، رختخواب نرمی که روی آن می‌خوابی، غذایی که می‌خوری، کتاب خوبی که می‌خوانی و مردمی که دوستت دارند.

«برزو سربزدی»

نُه‌سال خوب کنار هم

نُه‌سال پیش، در اولین ماه بهار سال ۱۳۹۱، من به‌عنوان نخستین

نشریه‌ی مخصوص کودکان نابینا و کم‌بینا متولد شدم. از آن روز تا کنون، نُه سال پر از خبرها و اتفاق‌های تلخ و شاد گذشته است. در این مدت، افراد مهربان زیادی با من همراه شدند و مطالب مفیدی را برای افزایش دانش شما عزیزان تقدیم کردند. بعضی از این دوستان اکنون همراه ما نیستند ولی خاطرات شیرین و کمک‌های آنان را هرگز فراموش نمی‌کنیم.

البته کودکانی که مطالب اولین شماره‌های مرا خواندند، اکنون یا در سال‌های پایانی دوران متوسطه هستند یا وارد دانشگاه شده‌اند. شما دوستان خوب من هم هنگامی که وارد دوره‌ی متوسطه شوید، باید به سراغ خواهر بزرگ من یعنی ماهنامه بشری مخصوص نابینایان بزرگ‌تر بروید اما تا زمانی که همراه من هستید، از دوستی با شما بسیار شاد هستم و تلاش

می‌کنم بهترین و مفیدترین دانستنی‌های علمی، فرهنگی، شعر،
داستان، چیستان، معما، طنز و مطالب شاد را به شما تقدیم کنم.
حالا که به نُه‌سالگی رسیده‌ام، از همه‌ی کسانی که زحمت
کشیدند تا من رشد کنم، قد بکشم و علم و دانشم را افزایش
دهم، تشکر می‌کنم و امیدوارم شما هم گاهی گوشی تلفن را
بردارید، شماره‌ی دفتر ماهنامه را بگیرید و بگویید چه مطالبی
را دوست دارید که اگر در نشریه چاپ شود، معلومات شما را
افزایش می‌دهد؟ منتظر تماس و نظرهای شما هستم!

«بچه‌ها بشری»

آنجا که آب هست

آنجا که آب هست، تیمم باطل است!

نماز، پایه‌ی دین اسلام است و برای انجام آن، باید پاک بود و

وضو گرفت. برای وضو گرفتن، باید آب در دسترس باشد اما طبق دستور دین، در صورت نبودن آب یا مضر بودن مصرف آب برای بدن، می‌توان به کمک خاک پاک، تیمم کرد.

کاربرد وقتی اصل چیزی وجود دارد، رفتن به سراغ موارد مشابه درست نیست. این مثل در جایی به کار می‌رود که انسان در مورد کسی یا چیزی، با وجود آنکه شخص اصلی وجود دارد، نزد کسی دیگری برود تا مشککش را حل کند.

«مصطفی رحماندوست»

شبهه موش

مردی از دنیا رفت و جعبه‌ای پر از طلا، بر جای گذاشت. چند سالی از مرگش گذشته بود که شبی فرزندش او را در خواب دید در حالی که صورتش مثل موش شده بود و در محلی که

جعبه‌اش قرار داشت، مثل موش می‌گشت و گریه می‌کرد!
پسرش از او پرسید: «برای چه اینجا آمده‌ای و می‌گردی؟» مرد
گفت: «جعبه‌ی طلاهایم را اینجا گذاشته بودم. نمی‌دانم
چه کسی آن را برداشته است؟»

پسر گفت: «چرا صورتت شبیه موش شده؟» پدر گفت: «هر
کس که به دنبال مال باشد، در آخرت به صورت موش محشور
می‌شود و هر لحظه در حسرت و اضطراب است. از عاقبت من
عبرت بگیر و دنیاپرستی را رها کن.»

حشر او بر صورت موشی بود
هر زمان از حسرتش، جوشی بود
صورتش این است، در من می‌نگر
پند گیر و زر بیفکن، ای پسر!

«ابوالفضل هادی منش»

در صبح بهاری

در یک صبح بهاری، شاعری که از سر و صدا و جیغ و داد بچه‌هایش کلافه شده بود، از خانه بیرون رفت تا فکری به حال دلِ پر احساس خود بکند. او به کوه و صحرا رفت. گرمای هوا خسته‌اش کرده بود، روی سنگی نشست. ناگهان احساس و الهام عجیبی برای سرودن شعر به او هجوم آورد. با خودش گفت: «آه، چه خوب! بعد از مدت‌ها می‌توانم در سکوت و آرامش، شعری بسرایم.»

بعد دفترش را از جیبش در آورد و شروع کرد: «کاش نسیمی می‌وزید بر دلم!» ناگهان نسیمی وزید و برگ‌های دفترش یکی یکی ورق خورد. دفتر را محکم گرفت و نوشت: «وزش باد، بر اندوه انسان چه زیباست!» ناگاه باد، موهایش را به هم ریخت و

دفتر را از دستش جدا کرد. دفتر را روی زمین گذاشت و چند سنگ کوچک روی آن قرار داد. جوشش شعر، ادامه داشت: «تندباد، زندگی را!» تندباد خشمگینی وزید و دفتر و سنگ‌ها را از جا کند.

هر طور بود، دفتر را در هوا قاپید اما سنگ‌ها را نتوانست. جوشش شعر همچنان ادامه داشت و نمی‌توانست مقاومت کند. رفت و سنگ بزرگی را با زحمت غلتاند و روی دفتر گذاشت. مطمئن بود، دیگر هیچ چیز نمی‌تواند جلوی شعر گفتن او را بگیرد. قلمش را برداشت و نوشت: «آن‌گاه که توفان خشم مردم...» لحظه‌ای بعد، نه از دفتر خبری بود» نه از قلم و نه شاعر محترم!

«فرهاد حسن‌زاده»

ورزشکار مغرور

روزی بود، روزگاری بود. یک ورزشکار بود که جز لاف‌زنی، استعدادی نداشت. روزی از گول‌زدن مردم خسته شد و تصمیم گرفت شهر و دیارش را ترک کند و شانس خود را در جای دیگری جست‌وجو کند. وقتی پس از سال‌ها به کشور خود برگشت، مرتب از پیروزی‌های خیالی خود تعریف می‌کرد و می‌گفت: «در لندن، من آن قدر بلند پریدم که از چشم مردم پنهان شدم. اگر باور ندارید، می‌توانید بروید و از مردم آنجا پرسید.»

یکی از حاضران گفت: «نیازی به این کار نیست، فکر کن اینجا لندن است! آن قدر بالا پر که دیگر دیده نشوی!»

«محمد شمس»

اشعه‌ی مادون قرمز

بدن ما همواره تشعشعات حرارتی بیرون می‌دهد. هر شیء دیگر اطراف ما مثل این نشریه نیز تشعشعات دارند. تشعشعات حرارتی را «تشفشعات مادون قرمز» می‌نامند. دوربین مخصوص مادون قرمز، به این تشعشعات حساس است و می‌تواند از آن‌ها عکس بگیرد. بعضی از دزدگیرها دارای دوربین مادون قرمز هستند. شکارچیان شب در تفنگ‌هایشان، دوربین‌های دارای ابزار مادون قرمز نصب می‌کنند که به آن‌ها در مشاهده‌ی جانوران در تاریکی کمک می‌کند.

نقاط مختلف بدن ما از نظر دما کمی با هم تفاوت دارند. پزشکان می‌توانند با دستگاه‌های مادون قرمز، «عکس‌های حرارتی» از بدن ما تهیه کنند و از آن‌ها در معاینات استفاده کنند.

در سال ۱۹۸۵ میلادی، زلزله‌ی شدیدی در مکزیک رخ داد و بسیاری از مردم، زیر آوار ساختمان‌های مخروبه ماندند. گروه‌های نجات برای یافتن افراد زنده زیر آوار، از وسایل مخصوص مادون قرمز استفاده می‌کردند.

«سپیده عنده‌لیب و حسین یاسینی»

جانوران آب‌های شیرین

ماهی قزل‌آلا خویشاوند نزدیک ماهی سالمون و ماهی آزاد است. این ماهی، از جانوران کوچک مثل میگوهای آب شیرین و کک‌ها تغذیه می‌کند. اندازه‌ی ماهی‌های قزل‌آلا در نواحی مختلف، متفاوت است. در دریاچه‌های کوچک، طول این ماهی‌ها به ۲۵ سانتی‌متر می‌رسد اما در رودخانه‌های بزرگ، ممکن است طول‌شان دو برابر باشد.

صدف قو صدف قو، یک نرم تن دو کفه‌ای است که در دریاچه‌ها و رودخانه‌های عمیق و آرام، زندگی می‌کند. این جانور با عبور دادن جریان آب از میان صدفش، از ذرات ریز غذا و اکسیژن موجود در آب استفاده می‌کند.

سمندر کاکل‌دار بزرگ در فصل بهار که زمان تولید مثل است، کاکل بلند سمندر نر، برای جلب توجه سمندر ماده، بلندتر و رنگین‌تر می‌شود. همچنین پهلوهای این جانور، به رنگ نارنجی روشن با خال‌های سیاه درمی‌آید. این سمندر بزرگ از بینی تا دم، ۱۷ سانتی‌متر طول دارد.

ماهی آبنوس سه‌تیغه طول بدن این ماهی، حداکثر ۹ سانتی‌متر است. این ماهی در انواع آب‌ها از جوی‌های مزرعه و آبگیرهای راکد تا آب‌های نسبتاً شور دهانه‌ی رودخانه‌ها،

خلیج‌ها و باتلاق ساحلی یافت می‌شود.

«صدیقه ابراهیمی و مهرزاده میناثراد»

طبیعت خراسان رضوی

در استان خراسان رضوی، دیدنی‌های طبیعی زیادی وجود دارد. مهم‌ترین آن‌ها چشمه‌های آب گرم، غارهای آهکی، آبشارها، انواع منحصر به فرد گیاهی و جانوری، پدیده‌های کویری، منطقه‌ی حفاظت شده‌ی تندوره درگز و دریاچه‌ی بزنگان سرخس است.

پناهگاه حیات وحش حیدری نیشابور، شیر احمد سبزوار، باغ کشمیر تربت‌جام، آبشار و دیواره‌ی صخره‌ای اُخلمد چناران، کلات و آبشار قَرَسو و باغروود نیشابور هم از دیدنی‌های طبیعی این استان محسوب می‌شوند.

دریاچه‌ی بزنگان سرخس، تنها آب‌گیر طبیعی تحت حفاظت استان خراسان رضوی است.

منطقه‌ی حفاظت شده‌ی تندوره درگز، یکی از پارک‌های ملی ایران است که شهرت جهانی دارد و توجه گردشگران بسیاری را از کشورهای حاشیه خلیج فارس، اروپا و حتی قاره‌ی آمریکا را به خود جلب کرده است.

«مهدی چوبینه و کورش امیری‌نیا»

آیا گیاهان، بچه دارند؟

بسیاری از گیاهان، دانه تولید می‌کنند که به گیاه جدید تبدیل می‌شود. گیاهان گلدار اگر بارور شوند، دانه تولید می‌کنند. زنبورها دوست دارند ذره‌های گرده مانندی را که گیاهان تولید می‌کنند، بخورند. هنگامی که یک زنبور به اطراف پرواز

می‌کند، گرده‌ها را از یک گل به گل دیگر منتقل می‌کند و گیاهان را بارور می‌سازد. حشره‌ها مانند زنبور با جابه‌جا کردن گرده‌ی یک گل به گل دیگر، به باروری گیاهان کمک می‌کنند. گیاهان بارور شده، دانه تولید می‌کنند.

دانه‌ها می‌توانند کوچک باشند اما همه‌ی عواملی را که گیاه برای رشد نیاز دارد، در خود دارند. یک بلوط کوچک می‌تواند به یک درخت بلوط با ارتفاع بیش از ۳۹۶ متر، تبدیل شود!

پراکنده شدن دانه‌ها دانه‌ها باید از گیاه دور شوند تا جای کافی برای رویش داشته باشند. هنگامی که جانوری میوه می‌خورد، دانه‌های سخت از بدنش می‌گذرد و همراه مدفوع آن بیرون می‌افتد. مدفوع به دانه کمک می‌کند تا رشد کند و گیاه جدید شود. برخی از دانه‌ها پوسته‌ی خاردار و چسبناک

دارند. آن‌ها به خَز جانور می‌چسبند و به‌جای جدیدی که جانور می‌رود، منتقل می‌شوند.

«مهر داد تهرانیان را»

کلمه‌ی طلایی

کلمه‌ی طلایی ماه قبل، «اسفند» بود با این پاسخ‌ها:

ابرو، سینی، فندق، نقشه، دوغ.

کلمه‌ی طلایی این ماه، پنج حرف دارد که برای پیدا کردن آن

باید به این پرسش‌ها پاسخ دهید:

۱. یکی از غلات که دو حرف دارد.

۲. یکی از زنگ‌های پر جنب‌وجوش مدارس.

۳. وسیله‌ای که با آن زغال داغ را در منقل جابه‌جا می‌کنند.

۴- متضاد دور است.

۵- در قدیم با استفاده از آن آتش روشن می‌کردند و آن را
در جنگل‌ها پیدا می‌کردند.

چیستان

* در کلاف هست، در قاف نیست!

در لام هست، در میم نیست!

در عین هست، در عین نیست!

* غذای ایرانی که صدای یک پرنده است.

* آن چیست که پای کوه، خاک به سر می‌کند؟

* این ورش چوبی، آن ورش چوبی

وسطش یک طعام به چه خوبی!

* آن چیست که از سنگ به دست آید

خود سفید است و ره سیه پیماید؟

*** چه باشد آنکه رنگِ نار دارد
فرزند از مادر خود عار دارد
همی گوید که من سرخ و لطیفم
ولیکن مادرم صد خار دارد؟
پاسخ چیستان‌های ماه اسفند
سایه، جای پا، شتر مرغ، شمشیر، شیشه.
شادخند**

**‡ معلم به شاگردانش گفت: «چه کسی دوست دارد به بهشت
برود؟» همه‌ی بچه‌ها دست‌شان را بالا بردند به جز یک نفر. معلم
به او گفت: «چرا دستت را بالا نبردی؟» شاگرد: «چون مادرم
گفته بدون اجازه‌ی او هیچ جا نروم!»**

‡ دو نفر در بیابان گم شده و تشنه بودند. اولی: «خیلی تشنه‌ام

شده، بیا از چیزهای خوشمزه تعریف کن.» دومی: «چرا؟»

اولی: «برای اینکه آب دهانم راه بیفتد.»

† اولی: «دوست عزیزم، پول خُرد داری به من بدهی؟»

می‌خواهم سوار اتوبوس بشوم.» دومی: «نه، پول خرد ندارم،

فقط یک اسکناس دارم.» اولی: «خوب، باشه! همان را بده، با

تا کسی می‌روم.»

† عکاس: «چرا به دوربین پشت کردی؟» نیما: «چون این عکس

را برای کسی می‌فرستم که با او قهر هستیم.»

Bacheh-ha Boshra

Managing Director: Nasrin Ayyubi
Address: P.O.BOX 17775/338 Teh.Iran
Fax: +9821 33102466
Cell Phone: +98 912 307 0328
Website: www.kamna.ir

چاپ: بزرگ، تهران، میدان ایران- میدان مهدوی پور، پلاک ۳۸
تلفن: ۰۲۱-۳۳۱۰۲۴۶۶ / ۳۳۱۰۲۴۶۶
تلفکس: ۳۳۱۰۲۴۶۶ همراه: ۰۹۱۲ ۳۰۷۰۳۲۸
ایران، جلد: ولید تابلی

ماستخانه ویژه کودکان تابلیتا و کم بینا
صاحب انتشار و مدیر مسئول: نسرين ايوبي
امور فني: حسين يوسفی فرزندی
ویراستار: مهدي محمد حسيني
نکستانی، ایران - تهران مهدوی پستی ۱۷۷۷۵/۳۳۸